

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDNING FÖR TRÄDGÅRDSODLARE.

N° 1.

Januari 1867.

6:te årg.

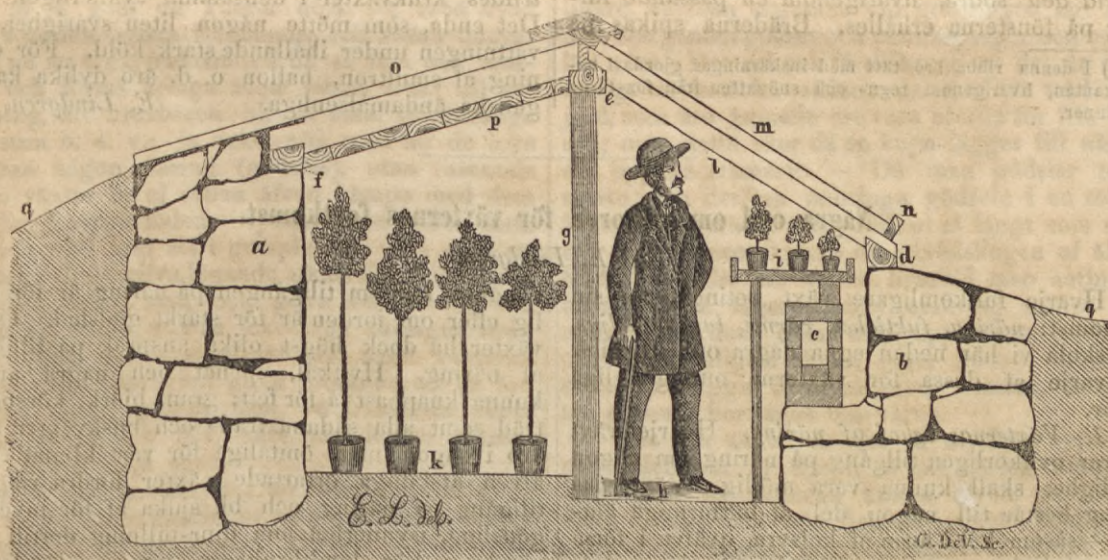
Af denna tidning, som uteslutande sysselsätter sig med till trädgårdsodlingen hörande ämnen och i hvilken Svenska trädgårdsföreningen, Stockholms gartnersällskap, m. fl. likartade föreningar offentliggöra sina förhandlingar, utkommer ett nummer i hvarje månad. — Prenumerationspriset är för helt år, såväl å postkontoren, i bokhandeln, som hos redaktionen *Två riksdaler riksmünt.* — Bref adresseras till *Redaktionen af Tidning för trädgårdsodlare, Stockholm & Kgl. Landbruksakad. experimentalfält.*

Om byggandet af smärre och billiga växthus eller s. k. kaster för öfvervintring af krukväxter.

Mången, som gerna skulle vilja ega ett växthus, men som vill undvika de kostnader uppförandet och underhållet af ett större sådant kräver, skulle mycket väl kunna hjälpa sig med en ändamålsenligt inrättad kast, som vore försedd med eldinträttning i likhet med ett vanligt växthus. Sådana smärre växthus eller kaster kunna inrättas på flerahanda sätt och göras mer eller mindre kostsamma; men för att underhållet i längden skall kosta så litet som möjligt, böra de dock alltid inrättas så att de bli varaktiga och att de med så liten bränsleåtgång som möjligt kunna uppvärmas. Dessa fördelar vinnas genom: 1:o att väggarna muras af gråsten; 2:o att kasten till betydlig del nedsänkes i jorden, så att väg-

garne på yttersidan äro skyddade af den omgifvande jorden, till följd hvaraf jämförelsevis ringa värme kan bortgå genom desamma; 3:o att glasytan är jämförelsevis till det inre rummets storlek så liten som den kan få vara för att växterna skola kunna trifvas; 4:o att de delar af kasten, som af den omgifvande jorden icke äro skyddade, äro väl ombonade och täta, och 5:o att eldinträttningen är ändamålsenlig. Hösten 1864 uppfördes å kgl. landbruksakademiens experimentalfält en invändigt 44 fot lång och 10 fot bred kast för trädskolans behof, för att deri under vintern förädla törnrosor o. d. Denna kast, som genom figuren 1 afbildas i genomskärning, har under de vintrar den begagnats visat sig särdeles ända-

Fig. 1.

målsenlig, icke allenast för det afsedda ändamålet, utan äfven för öfvervintring af krukväxter, och rymler den oaktadt sin ringa storlek ett rätt betydligt antal växter. — De å figuren befintliga bokstäfver utvisa: *a* bakväggen och *b* framväggen, hvilka jemte ena gavlarna äro murade af sprängd gråsten; *c* eldkanal, *d*, *e*, *f* genomskärning af de stockar hvari taksparrarne samt sparrarne hvarpå fönsterna hvila äro inhuggna; *g* stolpar som uppbära stocken *e* (i en kast af blott

25—30 fots längd torde ingen sådan stolpe behövas); *h* gång, *i* hylla för lägre krukväxter öfver kanalen*); *k* plats mellan gängen och bakväggen för nyponstammar och högre växter; *l* sparrarne hvarpå fönsterna *m* hvila (dessa sistnämnda äro 6 fot långa och 3½ fot breda); *n* en på kant stående plankribba, hvarmed fönsterna och

*) Denna hylla kan, genom att kanalen nedsänkes något, komma längre från glaset, hvarigenom högre växter kunna placeras på densamma.

H. N. J. M. Svensson

äfven luckorna då sådana påläggas qvarhållas*); o tak; rummet emellan detta och inre brädbeklädnaden p är fylldt med sågspån. — Figuren 2: skala till figuren 1.

Fig. 2.

Skala till fig. 1.

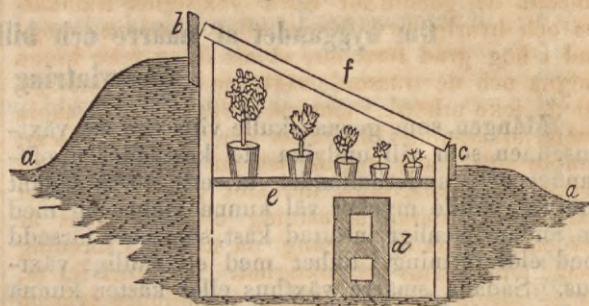
Dessa uppgifter torde lemna tillfyllestgörande upplysningar för den som kan önska bygga en dylik kast. Ugnen och kanalen äro inrättade, så som det vanligen brukas i växthus, och då detta ämne förut blifvit behandladt i denna tidning, torde det kunna förbigås här. Inredningen behöfver dock icke vara sådan som det genom fig. 1 visas, utan kan man för olika ändamål och med hänsyn till om man vill öfvervintra högre eller lägre växter anordna den olika. Hyllan öfver eldkanalen bör dock alltid finnas, ty den lemnar den bästa och ljusaste platsen, deremot kan på venstra sidan om gången uppsättas ett vanligt växt-husställage och kan rummet bakför detta inåt bakväggen bli lämpligt för öfvervintring af sådant som faller löfvet, såsom fuchsier o. d.

En ännu enklare inrättning för öfvervintring af krukväxter framställes genom figuren 3. Man gräfver en 2 fot djup, $4\frac{1}{2}$ fot bred graf och kläder denna inuti med bräder, hvarvid man gör brädväggen på norra sidan 2 fot och 2 tum högre än vid den södra, hvarigenom en passande lutning på fönsterna erhålles. Bräderna spikas på

*) I denna ribba äro tätt med inskärningar gjorda i nedre kanten, hvarigenom regn- och snövattnet från fönsterna bortrinner.

nedslagna pålar och jorden som upptages ur grafven lägges utomkring till vall. Vid kastens ena gafvel gräfves en 4 fot djup och 5 fot lång och bred s. k. eldgrop, sedan muras en vanlig växt-husugn i ändan af kasten, med ugnsluckan vänd åt gropen. Kanalen muras helst dubbel, så att röken går bort genom nedre och tillbaka genom öfre kanalen, hvarefter den går ut genom ett i muren ofvanför ugnen anbringadt bleckrör. Bok-

Fig. 3.

stäfverna å teckningen (fig. 3) antyda a jordytan b ett bräde påspikadt utanpå brädväggen för att hindra blåsten från att intränga under fönstret; c ett likaledes påspikadt bräde för att hindra fönsterna att åka ned; d kanalen; e hylla för krukväxterna; f fönster, och äro vanliga 5 fot långa drifbänksfönster ämnade att användas.

En dylik kast ha vi en gång begagnat, och trufdes krukväxter i densamma synnerligen väl. Det enda, som mötte någon liten svårighet, var vattningen under ihållande stark köld. För drifning af smultron, hallon o. d. äro dylika kaster ganska ändamålsenliga. E. Lindgren.

Några ord om villkoren för växternas fortkomst.

Af E. Lindgren.

Hvarje fullkomligare växt betingar för sin fortkomst: *näring, fuktighet, värme, luft och ljus*, och skola vi här nedan egna några ord särskildt åt hvarje af dessa för växterna oundgängliga villkor.

1. *Växternas behof af näring.* Hvarje växt fordrar ovilkorligen tillgång på näring, om någon växtlighet skall kunna vara möjlig. Växternas näring består till någon del af luftformiga ämnen — såsom kol i form af kolsyra, qväfve i form af ammoniak — som de tillgodogöra sig ur luften, men i allmänhet upphemta de sin hufvudsakliga näring ur jorden sålunda, att rötterna tillföra växterna vatten, hvaruti i jorden befintliga näringsämnen finnas upplösta. Som de odlade växterna förse sig med den mesta näringen ur jorden, är det ett hufvudsakligt villkor, att de finna tillräcklig sådan i den jord, hvari de odlas, för att de skola kunna ernå önskvärd utveckling. Men likaså ogynnsamt det är för växterna att finna för ringa tillgång på näring i jorden, är det

i många fall om tillgången på näring är för riklig eller om jorden är för starkt gödslad. Olika växter ha dock högst olika anspråk på tillgång af näring. Hvitkål, spenat och några andra kunna knappast få för fett; gran, björk, körsbärsträd samt alla sådana träd- och buskväxter som äro i någon mån ömtåliga för vårt klimat samt äfven åtskilliga örtartade växter fordra ringare tillgång på näring och bli sjuka af för mycken gödsling, isynnerhet om djurspillning dertill användes. För landtbrukaren, som jemförelsevis odlar ett fåtal växtarter, är det lätt att ha reda på de växters fordringar i detta afseende han odlar, för trädgårdsodlaren deremot, som odlar ett långt större antal olika växtarter, har sig en dylik kännedom icke så lätt. I detta liksom i andra fall är visserligen erfarenheten den bästa ledtråden, men den som icke hunnit förvärfva sig egen erfarenhet kan genom böcker och tidsskrifter tillgodogöra sig andras, för att undvika alltför stora misstag. I en kortare upp-

sats liksom denna kan någon vägledning i berörda afseende icke gifvas för alla de tusentals växtarter som äro föremål för trädgårdsodlaren verksamhet. Emellertid anse vi oss i förbigående böra nämna, att sådana växter som odlas för fröens skull samt träartade kalljordsväxter, hvaribland isynnerhet de som i någon mån äro ömtåliga för vårt klimat, icke böra beredas för riklig näring, emedan derigenom för stark växtlighet framkallas och hvarigenom fröens eller skottens mognad i hög grad försenas, så att fröen icke hinna mogna och de träartade växterna bli så ömtåliga, att de icke uthärda vintern. Växter som skola lemna afkastning i blad eller som äro ämnade att genom sina blads storlek och ett frodigt växtsätt pryda sin plats, böra deremot gödslas mycket starkt, enär deras afkastning eller skönhet är beroende af riklig tillgång på näring i förening med nödig värme och fuktighet. Ett stort fel är, att — såsom man ej sällan ser mindre erfarna personer förfara — så snart man har en växt man sätter värde på eller är rädd om, gödsla den omåttligt eller plantera den i den fetaste jord man har, och är det icke sällsynt att mången sålunda i ren välmening tager lifvet af sina älsklingar.

Ett fel som inom trädgårdarna vanligen begås är, att växter som förbli en längre tid stående på samma plats icke tillföras någon näring, utan få så godt de kunna nöja sig med hvad som i jorden redan förefinnes, och sedan undrar man på att t. ex. fruktträden bli så fula och mossiga och förmå bringa blott ringa frukt till utbildning, att krusbären bli så små, tjockskaliga och sura o. s. v.; ja icke nog med att de icke tillföras någon näring (gödslas), utan tusentals andra växter få ej sällan äfven kämpa med dem om den knappa födan. Synnerligast gäller detta om fruktträd som stå i gräsplaner. Vill man att växterna skola gifva lönande afkastning eller pryda sin plats, måste man ock gifva dem näring och se till att andra växter icke taga näringen ifrån dem. Man måste nämligen, så snart växterna genom svag växtlighet gifva tillkänna att de äro i behof deraf, gödsla dem, så framt de skola kunna, såsom sig bör, vare sig lemna afkastning eller förnöja ögat.

Men det är icke nog att man gödslar, gödsele måste äfven anbringas så, att växterna kunna tillgodogöra sig densamma. Detta borde väl, kan det tyckas, icke behöfvat sägas; men då fel icke

sällan i detta afseende begås, ha vi dock trott det vara nödigt. Vi ha sålunda stundom sett att man på fruktträden lagt kupor in på stammarna, så som figuren I c visar, och gödslat och vattnat dessa

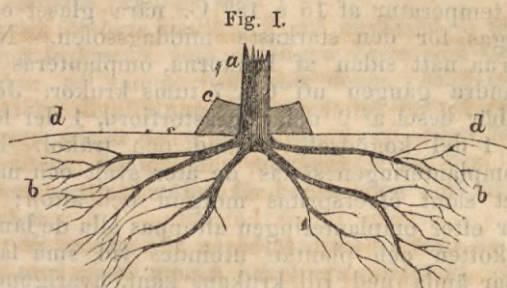

Fig. I.
a stammen, c kupa, dd platsen der gödsele företrädesvis bör anbringas för att komma rotspetsarne bb tillgodo.

kupor. Att gödsling och vattning i kupan icke kan medföra någon nytta, ligger för öppen dag då man vet att roten icke uppsuger näring med hela sin yta, utan endast med rotspetsarne, och dessa ligga å ett äldre träd långt utanför en dylika kupa (fig. I b). I förbigående må nämnas, att dylika mot stammarna upplagda höga, tvära kupor aldrig äro af något gagn, men kunna väl göra betydlig skada genom att de ligga och röta på stammen; också derigenom att man gräfvat, gödslar och vattnar dessa kupor bli de ännu skadligare, emedan stammen vid gräfningen lätt skadas, och genom gödsele och vattning tager den sedan lätt röta. Det må ock få tilläggas att det är onaturligt att betäcka sådana delar af ett träd med jord, som äro ämnade att vara utsatta för fria luften; men detta sker då en kupa lägges till någon del upp på stammen. — Då man gödslar träd, måste man derföre anbringa gödsele i en större krets kring trädet eller fullt ut så långt som man tror rotspetsarne kunna nå. Gödslingen af äldre träd sker helst om hösten, hvarvid man antingen utbreder ett lager gödsele omkring trädet och nedgräfvat den, eller ock upphackas jordytan och ett tämligen tjockt lager gödsele utbrederes samt får ligga ofvanpå öfver vintern, hvarefter gödsele borttages om våren.

För alla växter är det af mycken nytta att matjordslagret är djupt, så att näring finnes så långt ned att rötterna kunna äfven på djupet finna sådan; man bör derföre genom djupgräfning söka erhålla matjordslagret så djupt som möjligt. (Forts.)

Odling af Verbena i krukor.

Verbenerna hafva länge varit, och det med full rätt, våra älsklingsväxter på kalljord, och få af andra växtsläkten kunna med dem jämföras i skönhet. Hvad man dock hos oss sällan ser är deras odling i kruka, hvaruti de, om de rätt behandlas, kunna blifva rigtiga praktexemplar,

hvarpå bästa beviset är att de i England ofta ses på de storartade blomsterexpositionerna, der de mycket väl försvara sin plats bland massan af tropiska plantor.

Till odling af Verbener i kruka böra sticklingar sättas i början af mars månad, och om de

då nedsättas i en halfvarm driffbänk, fatta de rötter på 14 dagar. Så snart detta skett omplanteras de uti 3 tums krukor i lätt närande jord, hvarvid de aftoppas, vattnas och utsätts sedan i en temperatur af 15 å 18° C. nära glaset och skuggas för den starkaste middagssolen. När rötterna nått sidan af krukorna, omplanteras de för andra gången uti 6 å 7 tums krukor. Jorden bör bestå af 2 delar grästorfjord, 1 del löfjord, 1 del kogödsel, $\frac{1}{4}$ sand och träkol. Efter omplanteringen sättas de åter svalt och nära glaset samt öfverspritas morgon och afton; 14 dagar efter omplanteringen aftoppas alla de längsta skotten och plantan utbindes vid små låga käppar ända ned till krukans kant, hvarigenom de få en låg och buskig växt. Tre månader

efter sedan sticklingarne blefvo satta stå de vanligen täckta med en mängd af sina täcka blommor; en och annan gödselvattning under blomstringsperioden är af stor nytta, äfvensom skugga och rikt med luft. Vid odlingen af Verbener under glas har man vanligen att kämpa med tvänne fiender, nämligen den gröna *bladlusen* och *mjöldagg*. Den gröna bladlusen fördrifves lätt genom tobaksrök och mjöldaggen genom att öfversprita växterna med vatten hvaruti litet terpentin är slaget, äfven kan man med fördel mot mjöldaggen beströ växterna med svafvelblomma.

Att här uppräknat några utaf de hybrider som odlas torde vara öfverflödigt, då dessa nästan årligen förträngas af nya som tillkomma.

N. J. Ericsson.

Tre nya köksväxter.

(Ur L'illustration, Journal Universel. N:o 1236, 3 nov. 1866.)

Föredraget i Stockholms Gartnersällskap.

Vi vilja här i korthet omnämna trenne nya eller föga kända köksväxter, näml.: en s. k. *rädisa*, ett slags *spenat* och en *ättiksgurka*.

Ormrädisa.

1:o *Ormrädisa* (*Raphanus caudatus*), på franska *Radis serpent*. Vi antaga detta namn, emedan det är lättare att uttala och ihågkomma, än det latinska eller botaniska. Denna växt härstammar från Java och är icke blott intressant i vetenskapligt hänseende för sina långa, smala skidor, som äro vridna liksom en slingrande orm och nedhånga från toppen af växten ända till marken, utan den är isynnerhet märkvärdig för det bruk man gör af just dessa skidor. På Java äter man dem råa eller inlagda, under namn af *mougri*. Råa smaka de som våra vanliga röda rädisor; inlagda använder man dem liksom ättiksgurkor.

Denna nyhet var sistlidne vår exponerad i London i Kensington's trädgård af en utmärkt hortikultör, hr William Bull, som utrustat den med det pittoreska namnet *långsvansad rädisa* (longtailed radish). Allt blir en lockelse för hrr londonboer och snart gjorde man queue omkring rädisan med queue (svans).

Australisk spenat.

2:o *Australisk spenat* (*Chenopodium auricomum*). Så kalla vi vår andra nyhet, som är en växt af samma familj som vår vanliga spenat, och med samma egenskaper, hvartill kommer en starkare och snabbare växtlighet, en mycket lättare odling och förmånen att icke så fort gå i frö. För meddelandet af denna inträffade växt hafva vi att tacka hr Ramel, som erhållit den från sin vän hr M. F. Müller, direktör vid bota-

niska trädgården i Melbourne i Australien. Dess botaniska namn är, som nyss sades, *Chenopodium auricomum*, det vill säga guldhårig molla, hvilken benämning troligen syftar på dess fruktvippor, hvilka vi ännu icke haft tillfälle att se utvecklade.

Smaken på den australiska spenaten liknar den på vanlig spenat, utom den hans slägte egna gräsmaken, som vi icke funnit hos denna nya. Bladen äro tresidiga eller triangulära och af medelmåttig storlek, möra, köttiga och lätta att tillaga, emedan de icke hafva några tågor eller fibrer.

Växten, liksom nästan alla dess samsläktningar, är yppig i sitt växtsätt. Om fröet säs på våren i lucker jord, som är väl gödd och blir väl vattnad under bästa växttiden, så utvecklar den sig med en förvånande hastighet och frambringar yfviga buskar af mer än 1½ alns (en metres) höjd, på hvilka man kan plocka blad hvar vecka under hela den vackra årstiden.

3:o *Klängande gurka* (*Cyclanthera pedata*), är en vacker ånnuell prydnadsväxt, hvilken utmärkt

väl bekläder spalierer, löfsalar, murar och trädstammar med sina blad, som hafva en vacker grönska och till formen likna bladen på ampelopsis; stammarne eller stjelkarne slingra sig på ett särdeles prydligt sätt.

Vi försökte sistlidne år att använda de unga, gröna frukterna, som tämligen likna små ättiksgurkor, till samma bruk som dessa. Man måste afplocka dem innan de hunnit till fullt 2 centimetres (omkring $\frac{3}{4}$ tum) längd; ty sedan blifva de blöta, ihåliga och obehagliga att äta. De kunna nyttjas i stället för capris eller små ättiksgurkor.

Vi trodde till en början, att vi voro de första, som gjort denna oskyldiga upptäckt. Men, tyvärr, bedrogo vi oss. Mexicanarne äta, sedan långliga tider, *cyclanthera*, på det sätt vi nyss nämnt, under namn af *pepinno de comez* (matgurka), och det är troligtvis Montezumas fädernesland, som man måste tillegna äran af denna stora upptäckt! (Ed. André.)

J. A. Afzelius.

Minneslista för blomsterodlare i januari 1867.

Då kölden vanligtvis i denna månad blir strängare, har man i främsta rummet att tillse, det temperaturen i växthusen är lagom och någorlunda jemn. Nyholländska, capska, sydeuropeiska och öfver hufvud taget sådana växter, som hos oss odlas i tempererade eller kalla hus, äro mycket ömtåliga för en för hög artificiell värme, hvilken blifver ännu skadligare, om huset är fuktigt och så inrättadt, att man vid frostväder ej kan insläppa frisk luft. En temperatur af + 7° C. om dagen och + 5 om natten är för dessa växter alldeles tillräcklig. Lika sparsam som med eldningen får man äfven vara med vattningen; ju mindre man behöfver vattna desto bättre. Kan man uppskjuta med vattningen till dess en klar solskensdag inträffar och då företaga den strax på morgonen, så att fuktigheten innan aftonen har något fördunstat, är det utmärkt bra. Hvarje växt bör undersökas om den är torr eller ej. Detta kan ske antingen genom att med fingerknogen knacka mot krukans, då den som är torr klingar, hvaremot den som är tillräckligt fuktig icke klingar, eller ock att med fingret undersöka jordytan. Pelargonier och Fuchsier behöfva i denna månad allsingen eller på sin höjd blott en enda vattning. Större växter, såsom: lagerträd, citron- och pomeransträd, stora myrtensträd, acacier eller *Viburnum Tinus*, som stå planterade i stora lådor eller baljor, erhålla ej vatten förr än man öfvertygat sig om att rotklimpen verkligen är torr. För att undvika att med börr undersöka detta, hvilket, då det ofta upprepas, är skadligt för växternas rötter, observerar man när bladen börja sloka och gifver då

vatten så tillräckligt, att hela rotklimpen blir väl genomdränkt. Många af dessa stora exemplar behöfva ej vattnas mer än en à två gånger under hela vintern. Så snart väderleken tillåter insläppes frisk luft, men ej så, att den omedelbart träffar växterna; likaså undviker man allt tvärdrag. Äfven vid frostväder får luftning ej alldeles uraktlåtas och skulle långvarig fuktig och rå väderlek inträffa, eldas starkare än vanligt, men för öppna fönster, så att fuktigheten i huset må kunna minskas så mycket som möjligt. För öfrigt sörjer man för att hela huset är rent och snyggt, vissna och affallna blad undanskaffas och ohyran, som om vintern, isynnerhet om man håller för hög temperatur, hemsöker åtskilliga kallhusväxter, såsom *Acacia*, *Clanthus*, *Azalea m. fl.*, sorgfälligt bortrensas. Om sniglar finnas, uppsökas dessa vid ljussken och dödas, emedan de om dagen ligga dolda. *Camelliebladen* rengöras med torra ylleappar eller torr bomull. *Azaleerna* putsas och uppbindas snyggt, hvarvid alla grenar, som ej äro behöfliga för bildandet af en vacker krona, bortskäras. De exemplar, hvilkas knoppar äro längst avancerade, inflyttas i varmhus för erhållande af tidigare blomning. Till tidig drifning egna sig bland andra *Azaleer* äfven *A. vittata*, *vittata punctata*, *princeps*, *amoena*, *floribunda m. fl.* — I varmhuset bör temperaturen om dagen ej öfverstiga + 18° C. och om natten + 12 à 15° C., hvarjemte man genom att begjuta varmkanalerna med kallt vatten söker åstadkomma den för tropiska växter oombärliga fuktiga atmosfären. Vattningen sker här något ymnigare än i kallhuset, dock bör allt stöseri

med vatten under vintermånaderna strängt undvikas. Achimenes, Tydæa, Gloxinia, Gesneria och Nægelia, som man önskar blommande tidigt på våren, befrias nu från den gamla jorden och planteras i ny, ställas på en ljus, varm plats och vattnas försigtigt. Börja rotknölarne af andra i hvila varande växter, såsom Caladium Arum, Arisema, Amorphophallus, Curcuma m. fl. att drifva, behandlas de på samma sätt. Orchideer, som upphört att vegetera, ställas eller upphängas på en torr plats i tempererade huset och förblifva här till dess nya skott komma, då de åter inflyttas i varmhuset och vattnas, men i början sparsamt och så, att ej vattnet intränger mellan bladen på de nya skotten. Af ormbunkarna ställas alla de mjukhåriga och pudrade arterna på de ljusaste och torraste ställena i huset, hvaremot de sorter, som hafva blanka, hårda blad kunna trivas på mörkare ställen. Alla buskartade växter, som äro insatta för att drifvas till tidig blomning, såsom: syrener, snöbollar, Deutzia, Azalea, Amygdalus m. fl. öfversprutas minst en gång om dagen, med rent, kylslaget vatten. Hyacinther, Tulpaner, Convaljer och andra till drifning bestämde lökväxter inflyttas efter hand. Har man

barkbädd i huset, bör denna omläggas, då man på samma gång kan omplantera de exemplar, som mest äro i behof af ny näring och framförallt tvätta såväl växterna, som alla fönster, ställningar och hyllor, väl rena.

I blomsterträdgården har man vid denna tid, då frost och snö lägga hinder i vägen, icke mycket att göra. Det angelägnaste är att tillse, att den betäckning man gifvit åtskilliga växter är tillräcklig. Skulle strängare köld inträffa, påför man mera torrt löf, halm eller gramris, hvilket åter borttages då vädret blir mildare. Är jorden öppen och någorlunda tjenlig, kunna åtskilliga grupper besås med Nemophila, Riddarsporrar, Valmoer, Reseda, Adonis, m. fl. sommarblommor. Nya grupper kunna upptagas, den gamla jorden bortföres och ny jord, passande för de växter man följande sommar ämnar plantera på gruppen, ditföres, t. ex. ljungjord der man vill ha Rhododendron, gödseljord till bladväxtgrupper o. s. v. Dessutom kunna trädpartierna gallras, blomsterbuskar beskäras, nyponstammar inplanteras i krukor och ställas i varmhus för att senare förädlas m. m.

G. L—n.

Diverse notiser och meddelanden.

Ett bepröfvadt sätt att förvara bigarrå och andra körsbär. När bären äro mogna afplockas de vid torrt väder, stjelkarne afklippas på halfva längden och bären fyllas derefter på buteljer, hvilka korkas väl och hartzas. Buteljerna nedsänkas sedan i en brunn eller källa, der de få förblifva tills bären skola användas och få buteljerna icke öppnas förr än just då bären skola serveras, emedan de genom luftens inverkan snart förlora sin naturliga färg.

A. C—f.

— Tillverkning af ett godt fruktvin. Man tager $\frac{3}{4}$ tunna (spanmålmått) sura äpplen och $\frac{1}{4}$ tunna, samma mått, söta päron och skär all denna frukt i tunna skifvor, hvarvid stjelkar och fruktfoder äfvensom å frukten möjligen befintliga fläckar fränskiljas. Fruktskifvorna läggas i ett rent vinfat som rymmer 80—90 kannor och löser man 6—8 % farinsocker i 10—12 kannor sjudande vatten och gjuter lösningen öfver frukten i fatet, hvarefter detta löst tilltappes. Då denna massa stått i 1—2 timmar, fylles fatet med rent, kallt vatten och lemnas otillslutet. Efter omkring 5 dagars förlopp börjar jäsningen och fortfar omkring 14 dagar till 3 veckor. Under det att jäsningen pågår påfylles fatet efterhand med rent vatten, så att det ständigt är riktigt fullt. Sedan jäsningen slutat tömmes vinet försigtigt på ett annat fat och sedan det klarnat tappas det på buteljer. Detta vin kommer på 5 å 6 öre per butelj och håller sig öfver ett år. En mer välsmakande, förträffligare och helsosammare dryck kan man icke gerna ha; vinkalkål, soppor etc. af detsamma bli särdeles välsmakande. Vill man fabricera Champagne, så användas renetter eller borsdorfer och smörpäron, och sedan vinet, blifvit tillverkad på ofvanbeskrifna sätt,

lägger man vid tappningen i hvarje butelj 4 lod hvitt fint socker, 2 skrupel vinstenssyra och, sedan vinet är itappadt, 1 drakma kolsyradt natron. Goda korkar och bindgarn måste finnas till hands för att hastigt kunna korka buteljen sedan natronet blifvit tillsatt. Korkarne måste fastbindas säkert med jern- eller messingstråd. Sådan Champagne kommer på 3 Sgr (27 öre) per butelj och är en högst utmärkt dryck, som af kännare till och med föredrages framför Nienburger Champagne. — Om man årligen vill tillverka dylikt vin och begagna samma fat, bör, så fort vinet aftappats ur första fatet, äpple- och päronskifvorna genast bortslås och fatet rensköljas, hvarefter man slår ett stop godt bränvin i detsamma och tillsprundar det noggrant. All unken lukt och mögelbildning motverkas derigenom.

(Efter Han. land- u. forstw. Vereinsbl., af E. L.)

— *Cerasus Sieboldii*. Detta nya af Fortune från Japan införda till körsbärsläget hörande prydnadsträd, som under 1866 första gången blommat i Frankrike, skall vara utomordentligt praktfullt. Blommorna beskrivas vara ljus rosenfärgade, halfdubbla, och trädet uppgifves såsom ganska hårdigt, men det skall till sitt utseende vara i hög grad olik alla hittills kända *Cerasus*- eller *Prunus*arter och man lär icke heller ännu lyckats finna någon grundstam hvarpå detsamma låter förädla sig, men det skall låta fortplanta sig genom sticklingar under glas, och dessa lära växa tämligen lätt.

E. L.

— *Agnesbergs trädgårdsinstitut*. Våra läsare torde erinra sig, att enligt ett tillkännagivande i Tidning för Trädgårdsodlare, n:r 11 för 1865, upprättades af herr O. Hüttig i närheten af Göteborg en läroanstalt för

trädgårdsodlare under namn af Agnesbergs trädgårdsinstitut. Vi ha icke hört något om hvad framgång detta företag rönt förr än helt nyligen, då hr H. lemnat oss åtskilliga upplysningar derom. Hr Hüttig skriver: Beträffande mitt institut för trädgårdsodlare tröstar jag mig med ordspråket: Rom byggdes ej på en dag. Jag är ganska nöjd med den framgång detsamma hittills haft. — Af trädgårdselever för den 3-åriga kursen har jag blott 2. Det säger sig sjelft, att för så ringa antal, anställandet af särskilda lärare för den teoretiska undervisningen icke kan komma i fråga och få dessa nöja sig med den praktiska delen och hvad jag sjelf kan åstadkomma. Jag hoppas dock att Elfsborgs läns n. hush.-sällskap skall lemna anslag för 3 elever och kommer troligen sedan Bohus l. hush.-sällskap att följa efter. — Det är dock en annan gren eller afdelning af min anstalt som gör skäl för namnet trädgårdsinstitut. Det är den kurs i fruktträdsodling som af några hushällssällskaper härstädes bekostats för folkskollärare. Elfsborgs läns norra hush.-sällskap skickade mig i våras 10 folkskollärare för att genomgå denna korta kurs om 14 dagars tid. För att visa att det är möjligt att fullständigt hinna genomgå hela ämnet både teoretiskt och praktiskt, vill jag här nedan redogöra för tidens indelning och begagnande vid undervisningen detta år: *1:sta terminen*: 16—21 april. $\frac{1}{2}$ dag såning af fruktkärnor för uppdragande af grundstammar; $\frac{1}{2}$ dag omplantering af 1 års grundstammar; $\frac{1}{2}$ dag utplantering af 2—3-åriga grundstammar uti trädskola. Bärbuskars fortplantning genom sticklingar; $\frac{1}{2}$ dag förädling (ympning och okulering); $\frac{1}{2}$ dag utstakning af fruktträdgården om 2 tunnlands vidd, som nyanlägges enkom för undervisningens skull; 1 dag fruktträdsplantering; $\frac{1}{2}$ dag bärbuskars plantering och beskärning; 1 dag fruktträds beskärning och gamla träds putsning; $\frac{1}{2}$ dag repetition: på elevernas enträgna begäran: kort föredrag öfver köksväxters odling. — *2:dra terminen*: 18—23 juni. $\frac{1}{2}$ dag nyuppkomua fröplantors, 1—3-åriga grundstammars, sticklingars och afläggares putsning, beskärning och rensning m. m.; $\frac{1}{2}$ dag samma arbete med detta och förra årens ympar och okulanter; $\frac{1}{2}$ dag (regnväder) föreläsning öfver fruktträdgårdens och fruktträdens kraf på läge, jordmån m. m.; $\frac{1}{2}$ dag äldre fruktträds och bärbuskars rensning, putsning och beskärning. Omplantering af de vårplanterade träd som icke gått till; $\frac{1}{2}$ dag fastades namntaflor på nyplanterade träd efter upprättad karta och journal; 1 dag de nyplanterade trädens sommarbeskärning; $\frac{1}{2}$ dag föreläsning öfver fruktträdens sjukdomar, skadedjur, fruktens skörd, förvaring, användning och inpackning. Pomologiska systemer. Uppräkning af goda, för klimatet lämpliga sorter; $\frac{1}{2}$ dag repetition och tentamen; $\frac{1}{2}$ dag examen. — Undervisningen har hufvudsakligen varit praktisk, d. v. s. att eleverna hafva sjelfva utfört alla här omnämnda arbeten. Den teoretiska undervisningen har gått hand i hand med den praktiska, sålunda att de föregående och efterföljande arbeten som icke inföllo under terminens årstider blifvit omnämnda och beskrifna. — Utom skollärarne hafva äfven tvänne trädgårdsmästare, som, fastän nybegynnare, redan fått trädgårdsmästareplatser, genomgått kursen. — Efter

all sannolikhet kommer Elfsborgs l. norra hush.-sällskap att äfven nästa år lemna anslag för undervisning åt ett kanske större antal folkskollärare, liksom Göteborgs och Bohus l. hush.-sällsk. redan beviljat ett dylikt anslag, så att nästa år här kommer att inrättas 2—3 kurser, hvardera om 3 veckors tid (14 dagar på våren, 1 vecka under sommaren) emedan undervisningen då kommer att utsträckas på köks- och något på blomsterodlingens område. — För det fall att unga trädgårdsmästare och andra för ämnet intresserade personer skulle vilja genomgå en sådan kurs, nämnes här att afgiften är 50 rdr rmt för hvarje elev, hvarför lemnas, utom undervisningen, kost, logis och sängställe. Sängkläder lemnas icke, dock kunna sådana på begäran mot särskild ersättning här ansaffas.

— *Yams* (*Dioscorea Batatas* Decsn.). Af *Dioscorea Batatas* eller Chinesisk yams inkommo till Frankrike de första rotknölarne 1850, hemsända af franska konsuln i Chang-Hai herr v. Montigny. Dessa rotknölar blefvo sända till pariser-museet, och som sedan fördelade dem till flera trädgårdsodlare, bland andra till den berömda Louis Vilmorin, som om deras odling infört flera uppsatser uti »Bon Jardinier». — Vilmorin anför att det är ingen lätt sak att odla en planta som med sina rötter eller *Rhizomer* nedtränger i jorden ända till 1 meters (omkr. $3\frac{1}{2}$ fot) djup. Rötterna äro mycket olika till tjocklek och längd, varierande från ett fingers till en arms tjocklek och från $\frac{1}{2}$ ända till 1 meters längd, ofta i vikt uppgående till en kilogram (omkr. $2\frac{1}{4}$ ℓ); hvarje planta frambringar vanligen icke mera än 3 rötter. Förökningen sker på många sätt, dels genom att sönderskära de smalaste rotdelarne i bitar af 2 å 3 tumslängd, dels genom den klängande stjelkens nedkrokning mot jorden, hvarvid den lätt fattar rötter, dels genom de i bladvinklarna sittande små rotknölar (*Rhizomer*), dels genom frön, ehuru detta förökningssätt äfven i China mycket litet användes, emedan det drager längre ut på tiden innan rotknölarne af fröplantor blifva matnyttiga. I China finnes af växten flera afarter. En öfersättning från Chinesiska landbruksskrifter huru yams-odlingen bedrifves uti detta land, är gjord af en herr Julien och denna, hvilken lyder sålunda, torde icke sakna sitt intresse. »Man väljer i början af april månad ett stycke mark som har sandjord till undergrund och hvarutur den deri befintliga naturliga jorden urgräfvos till 2 å 3 fots djup, stycket ifylles sedan med en sandblandad lermylla som är väl gödslad med kompostgödsel. Uti den sålunda beredda jorden utläggas knölarne i rader med 1 meters afstånd och 2 å 3 tum djupt; när den slingrande stjelken börjar att uppstiga förses den med en stör af 2 å 3 meters längd; om torka inträffar, måste planteringen vattnas under sommaren; mot slutet af oktober upptages rotknölarne och förvaras i kallare frostfritt till hushållsbehof.» — Då man således af det ofvan anförda ser att till och med i China jorden för odlingen af yams måste förberedas och förbättras om den skall lyckas, — huru mycket mera då hos oss, der endast en kallbänk försedd med ett djupt jordlager torde kunna användas, och frukten således derutaf mera framstå såsom en kuriositet, — så måste vi således enligt mitt förmenande öf-

verge förhoppningarna att på våra fält se en skörd af Chinesisk yams. — Man bör icke förväxla den af Linné beskrifna *Convolvulus Batatas*, numera *Batatas edulis*, med *Dioscorea Batatas*, ty rotknölarne af *Convolvulus Batatas* låta sig icke öfvervintra. N. J. Ericsson.

— *Gnagarne och fruktträdsplanteringar.* (Ur ett bref.) För ett antal år sedan planterade jag ett större parti körsbärsträd i en gräsplan och dessa hade god framgång, hade börjat bära frukt och jag väntade mig mycken både nytta och glädje af dem, men så började en oerhörd mängd jordrättor, sorkar, eller som vi här kalla dem, mullvadar att inkvartera sig i gräsplanen, hvilka sedan dess uppätit rötterna så, att intet hopp finnes att jag skall få ett enda träd i behåll. Förleden vår föllo flera träd omkull, och ännu flera stodo så lösa att de med lätthet kunde vickas hit och dit och dessa blommade väl och utslogo några smärre löf men fortlefde blott ett tynande lif; att de icke helt och hållet dogo under sommaren, tillskrifver jag blott den regniga väderleken. Jag inser nu, till följe af red:s yttrande om räfvarne i sista numret, orsaken till detta onda. Ännu för 10—15 år sedan fanns här mycket räfvar, men jordrättor hade vi aldrig ondt af. En och annan gång kunde det visserligen då hända att räfven tog en anka, e. d., men någon så synnerlig skada gjorde han i allmänhet ej; men var det räfvarne som höllo rättorna i schack, hvilket jag alltför väl tror, så är det högst beklagligt att dessa blifvit i så hög grad förminska-

de, som nu är förhållandet, ty något räfspår erinrar jag mig under de senare åren icke sett här i orten, men deremot ser man riktigt upptrampade stråkvägar i snön af rättor. — Jag ber således härmed, att i eder tidskrift få införd en ytterligare protest mot det förnuftsstridiga förfarande som ännu i de flesta landsorter fortfarande bedrifves, att räfvar icke allenast saklöst få under alla årstider dödas när och hvar de anträffas, utan att detta ock uppmuntras genom skottpenningar. Man skulle möjligen kunna invända att katten kan, om räfven utrotas, ersätta denna senare, men detta tror jag deremot icke, ty dels rår han icke på de större gnagarne, och dels hvilar han gerna om natten då gnagarne äro som mest i verksamhet. Också är katten vida skadligare för de nyttiga småfoglarna, derigenom att han kan klättra i träden och äfven derigenom att han företrädesvis jagar under dagen. —rg*).

*) Åtskilliga af de frågor förf. ställt till oss skola vi söka besvara i något följande nummer.

Innehåll.

Om byggandet af smärre och billiga växthus eller s. k. kaster för öfvervintring af krukväxter. — Några ord om vilkoren för växternas fortkomst, (forts.) — Odling af Verbena i krukor. — Tre nya köksväxter. — Minneslista för blomsterodlare i januari 1867. — Diverse notiser och meddelanden. — Anmälan.

Anmälan.

Tidning för Trädgårdsodlare, som fortfarande rönt en stigande uppmuntran, anmäles härmed vördsam till förnyad prenumeration för den sjette årgången, som med detta nummer tager sin början. Tidningen utkommer liksom hittills med ett nummer om ett helark vid eller före början af hvarje månad och kommer fortfarande att söka verka för samma allmännyttiga mål som hittills, nämligen trädgårdsodlingens befrämjande bland alla samhällsklasser. Den kommer således att endast innehålla sådant som dels är af direkt praktiskt gagn i trädgårdsväg under våra nordliga förhållanden, dels i andra afseenden kan vara af intresse för trädgårdsvännen och trädgårdsodlaren.

Sedan i de föregående fem årgångarne en minneslista för trädgårdsodlare blifvit meddelad, kommer denna i nu började årgång att utbytas mot en för hvarje månad utförlig minneslista för blomsterodlare, författad af en af vårt lands i detta ämne erfarnaste och skickligaste personer, och är att hoppas, det denna anordning skall föröka tidningens intresse och med bifall emottagas af såväl trädgårdsodlaren som blomstervännen. — För att tillmötesgå fleres derom framställda önskingar, kommer hädanefter hvarje artikel att bifogas dess författares namn eller signatur.

Tidningen har dels att påräkna bidrag af samma personer som hittills och dels af åtskilliga andra och komma Svenska trädgårdsföreningen, Stockholms gartnersällskap, samt åtskilliga andra likartade föreningar att fortfarande i denna tidning meddela det af sina förhandlingar, som förtjenar att offentliggöras.

Insända uppsatser och meddelanden mottagas med tacksamhet och införas så snart utrymmet det medgifver.

Prenumeration mottages å alla rikets postkontor och hos samtliga herrar bokhandlare; äfven kunna prenumerationsmedlen insändas direkte till redaktionen. Priset för hela årgången är, såväl å postkontoren och i bokhandeln som hos redaktionen, två riksdaler riksmünt.

Redaktionen anhåller få fästa uppmärksamheten på denna tidskrifts lämplighet för sockenbiblioteken.

Af andra, tredje, fjerde och femte årgångarne kunna ännu några kompletta exemplar erhållas, såväl genom postkontoren och bokhandeln som hos redaktionen, till två riksdaler riksmünt pr årgång.

OBS. Hos herrar tidningsredaktörer anhålles, att de, för det goda ändamålets skull, ville ha godheten i sina blad intaga denna anmälan eller någon del deraf, och skall, såvidt vi derom erhålla kännedom, årgången, i den mån den utkommer, såsom ersättning tacksamt öfversändas.

Stockholm & Kgl. Landtbruksakademiens Experimentalfält i december 1866.

Redaktionen.